

nr.7

31 octombrie 2011

PARAGRAFF

Ziarul Astra Film Festival Sibiu

„Un eveniment foarte important pentru tradiția documentarului românesc”

Convorbire cu Michael Yorke, membru al juriului

Este a treia oară când faceți parte din juriul *Astra Film Festival*. Se întâmplă să apară multe dezbateri și dezacorduri între membrii juriului, înainte de a se lua o decizie?

Da, cu siguranță. Întotdeauna se formează aici un grup foarte interesant de membri ai juriului, care au idei foarte diferite despre film. A fost o decizie foarte greu de luat, deoarece nimeni nu se punea de acord cu ceilalți în nici o privință. Așa că am discutat și am tot discutat. Eu puneam destul de mult accentul pe calitățile tehnice ale filmului, alte persoane se concentrau asupra valorilor morale ale acestuia, așa că aveam opinii foarte diferite. Unii nu cred că excelența tehnică este atât de importantă și ca motivația din spatele filmului contează mai mult. Așadar, ei judecau filmul pe baza calității umane și a adevărului din el, deoarece cinematograful, luat în ansamblu, tinde să fie foarte manipulator cu materialul său. Au existat multe persoane în juriu care doreau filme nu foarte manipulative, care să fie foarte oneste în reprezentarea personajelor din film și, de asemenea, a ceea ce se întâmplă în film, nu să manipuleze de dragul publicului și pentru a realiza un film isteț. De aceea, unele dintre filmele pe care eu le consideram foarte inteligente nu au fost premiate, pentru că motivația lor a fost pusă la îndoială.

Cel mai bun film câștigă întotdeauna?

În ceea ce mă privește, acelea pe care eu le-am considerat cele mai bune filme nu au primit nici un premiu, însă un alt film care mi se pare superb a fost premiat și cred că toată lumea a fost de acord că este un film superb. Deci, răspunsul la întrebarea asta este: da și nu.

Care este cel mai important lucru pentru dumneavoastră atunci când urmăriți un documentar?

În esență, filmul trebuie să fie plăcut de urmărit din punct de vedere tehnic, trebuie să funcționeze și să se ridice la standarde tehnice înalte. Dacă stă prost la acest capitol, eu voi argumenta

Ceremonia de premiere s-a continuat cu o petrecere pe cinste

Palmareșul ediției a 11-a *Astra Film Festival* (25-30 octombrie 2011)

Marele Premiu *Astra Film Festival*, oferit de Institutul Cultural Român (5.000 de euro) – Z32 (Avi Mograbi, Franța-Israel, 2008)

Premiul *Astra Film* pentru documentar românesc, oferit de revista „Formula AS” – *Pe drumuri neumblate* (*Off the Beaten Track*, Dieter Auner, România-Irlanda, 2011)

Premiul de Excelență pentru regizori femei care luptă pentru viitorul planetei, oferit de revista „The One” – Tracy Worcester (Marea Britanie)

Competiția Student

Premiul pentru Cel mai bun film documentar, oferit de Centrul Național al Cinematografiei (1.000 de euro) – *Berlinskaya Fuga* (Denes Nagy, Ungaria, 2009)

Premiul *Astra Film*, oferit de Sony (cameră foto Sony NEX-C3) – *În nici un caz negru* (*Anything but Black*, Ausra Linkeviciute, Lituania-Marea Britanie, 2009)

Mențiune – *Femei pe pânză* (Otilia Babără, România, 2009)

Competiția Internațional

Premiul „Sibiu/Hermannstadt” pentru cea mai bună cercetare, oferit de Municipality Sibiu (1.000 de euro) – *Povești din fundături uitate* (*Songs from the Nickel*, Alina Skrzyszewska, SUA-Germania, 2010)

Premiul pentru Cel mai bun film documentar, oferit de HBO (3.000 de euro) – *Te-am filmat, dragostea mea* (*I Shot My Love*, Tomer Heymann, Israel, 2010)

continuare în pagina 24.....

continuare în pagina 18.....

„Esența filmului documentar este implicarea”

Convorbire cu Galia Bador, membru al juriului

Cum diferă *Astra Film Festival de Docaviv* – Tel Aviv IDFF?

E o întrebare bună. În primul rând, e diferit deoarece Docaviv durează zece zile, în timp ce *Astra Film Festival* durează mai puțin. Dar apoi, sunt atât de multe lucruri bune la *AFF*. De exemplu, văd foarte mulți oameni tineri. E un lucru foarte bun că studenții vin să vadă filme și să le discute. Mi se pare minunat. La Docaviv vin oameni tineri, dar și vârstnici, de toate felurile. *AFF* chiar are un aer de festival studentesc și e foarte frumos, într-un anume fel. Un alt lucru: *AFF* are programul special pentru Europa și în special Europa de Est, ceea ce-l face un loc și mai deosebit. La Docaviv, există doar competiția israeliană și cea internațională. Așa că accentul cade pe aceste două secțiuni. Aici aveți competiția românească separată de cea europeană. E deosebit... E un festival minunat!

Cum folosiți documentarul pentru a face publicul să conștientizeze problemele privind încălcarea drepturilor umane?

Cred că răspunsul se află în interiorul documentarului. Deoarece cred că esența filmului documentar este implicarea în ceea ce se întâmplă în viață, la muncă, în oraș, cu oamenii. Cred că este unul din scopurile documentarului, deoarece are multă putere și poate face lucruri bune să se întâmple. De exemplu, în Israel realizez un program special numit „Films for Change” („Filme pentru schimbare”). Deci, în acest sens înțeleg și cred că filmele pot schimba părerile oamenilor, a regizorului și pot schimba chiar viața reală. Cred foarte mult în filmul documentar.

Ca producător, vă alegeți singură proiectele din cele care vă sunt propuse sau îi însărcinați pe regizori să realizeze filme despre anumite subiecte?

Am făcut seriale și lungmetraje de ficțiune înainte să fac documentar. În ultimii ani, am produs șase filme. Pentru trei dintre ele, eu am avut ideea pe care i-am propus-o regizorului, cerându-i să facă filmul. Deci, cred că este foarte important pentru un producător să fie un producător de proiecte în dezvoltare. Foarte important! Producătorul nu este un contabil. E obligat să știe lucruri despre film și despre artă. În acest sens, trebuie să fie un bun partener al regizorului.

Ce teme vă interesează cel mai mult?

Temele sociale. Povești bune despre oameni.

Cum ați descrie starea filmului documentar în Israel?

Filmul documentar din Israel e o industrie destul de mare pentru o țară atât de mică. Se fac mai mult de 130 de documentare pe an. Deci, e destul de mult pentru o țară mică, dar este și un lucru bun. Multe documentare israeliene au succes în festivalurile din străinătate, câștigă premii și sunt cumpărate de televiziuni de pretutindeni. Avem multe povești de spus. Nu știu dacă e neapărat bine, dar pentru documentar cu siguranță este. E o țară interesantă.

Adrian Șerban

Întotdeauna că acel film nu ar trebui premiat. Însă, aproape mai important decât standardul tehnic este calitatea subiectivă a filmului, dacă el își reprezintă subiecții bine și onest și, de asemenea... Problema cu documentarul etnografic este că mereu filmezi alte culturi, așa că modul în care o cultură diferită este explicată unui public cu un background cultural foarte diferit este și el foarte important. Cineastul trebuie să reprezinte acea cultură, însă într-o manieră culturală complet diferită. Cum realizează el „traducerea” dintr-o cultură într-alta? Pentru mine, acest lucru este foarte important. Însă multe filme de aici nu vorbesc despre alte culturi, ci despre cultura proprie. Atunci, pentru mine este cu adevărat important cum sunt reprezentați acei oameni, nu cum este reprezentată cultura. Așadar, acesta e un criteriu important.

În masterclass-ul pe care l-ați susținut despre „Documentarul independent/ antropologic și de televiziune”, ați afirmat un lucru foarte interesant – anume că, în cazul unui documentar etnografic, lucrul cel mai important este ca filmul să-și servească subiecții sau, așa îi numiți dumneavoastră, „colaboratorii” (contributors). Vi s-a întâmplat vreodată ca viața celor pe care i-ați filmat să fie schimbată de documentarul pe care l-ați realizat despre ei?

Oh, da, chiar radical. Ultimul film pe care l-am făcut a schimbat complet viața personajului pe care l-am filmat. L-a făcut celebru. Înainte, el era un nimeni. Dar, după film, foarte mulți oameni au vrut să afle cine era, unde trăia, voiau să-i devină discipoli din punct de vedere religios, așa că el a devenit destul de faimos. Apoi, el a început să facă profit din asta; și-a părăsit ordinul monastic și acum este om de afaceri. Și, în mare măsură, asta s-a datorat filmului, deoarece el a realizat din senin că e mare și celebru, nu doar un mărunț călugăr al unui ordin monastic. Deci, acum el e mare afacerist. Asta îmi displace profund. Aș vrea ca el să fi rămas cum era în film, nu doream ca el să se schimbe, așa că mă întristează transformarea sa. Dar, pentru el, a fost bine. Acum călătorește în toată lumea, în vreme ce înainte lumea lui se mărginea la o peșteră din Himalaya. Acum a fost în America, Olanda sau Anglia. Este o ființă umană mult mai bine informată și educată, dar nu mai e călugăr hindus. Cred că, dacă faci un film bun despre cineva și devine un film cunoscut, îi schimbi mereu pe acei oameni, deoarece, ei vor puțin să devină ce au fost în film, realizează că filmul i-a făcut celebri și sunt tentați de faimă. E un mare păcat, însă toți suntem narcisiști ai artei.

Cum considerați că s-a schimbat documentarul românesc în ultimii ani și care este direcția în care se îndreaptă?

Cu mulți ani în urmă, noi, membrii juriului, am refuzat să dăm vreun premiu documentarelor românești, pentru că erau toate foarte slabe. A fost acordat un premiu, însă nu de către juriu. Anul acesta, am avut multe filme extrem de reușite. Ceea ce aș spune este că – deși multe filme abordau subiecte românești, în consecință sunt filme românești, realizate de cinești români, și, de asemenea, sunt mult mai bune, artistic și tehnic, decât în urmă cu opt ani, și au povești mult mai interesante –, nu am sentimentul că România a dezvoltat un stil propriu, care ar fi unic și specific românesc. Cred că este puțin mimetic și copiază ceea ce toată lumea face, ceea ce nu este un lucru bun sau rău. Lumea devine mică, intrăm în contact unii cu ceilalți, astăzi împărtășim cu toții niște valori comune, așa că nu cred că filmul românesc e diferit. Nu cred că există un cinema documentar românesc. Filmele erau realizate de documentariști români, însă nu există un stil specific românesc în ele. Poate că se va dezvolta ceva numit stil românesc de documentar, însă deocamdată nu-mi dau seama care ar fi acesta. Însă se dezvoltă, devine mai simplu să faci documentare acum – mă refer la costul echipamentelor, la disponibilitatea resurselor, ceea ce e bine. Iar România răspunde la situația asta. Însă marea problemă e că nu există spațiu pentru documentare pe posturile de televiziune din țara asta, așa că documentarul românesc nu va deveni niciodată foarte televizual. E un lucru bun, deoarece, astfel, realizatorii nu vor deveni motivați comercial. Însă tot vreau să văd un stil românesc și nu știu care va fi, doar că urmează să se dezvolte. Iar *Astra Film Festival* este un eveniment foarte important pentru tradiția documentarului românesc. Vreau să spun că există de 18 ani și, pe măsură ce Festivalul își continuă drumul, vă veți dezvolta o comunitate de cinești români. Și, desigur, *AFF* pune în contact documentarul românesc cu tradiția stilistică internațională a cinematografului documentar. În concluzie, este, din acest punct de vedere, un festival foarte important.

continuare din pagina 17.....

Eliza Zdru

Marele Premiu Astra Film Festival 2011

Z32

(Franța-Israel, 2008)

Regia: Avi Mograbi

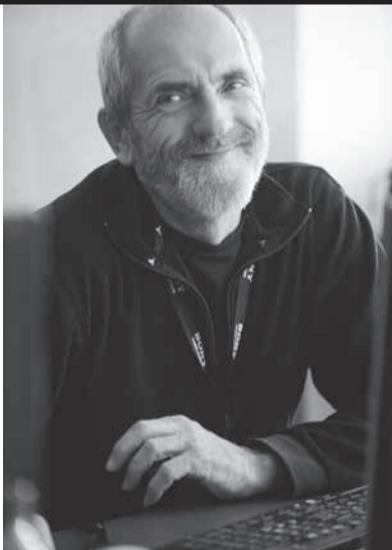
Documentarul reflexiv, ca tehnică modernistă prin excelență, îi solicită spectatorului un proces de percepere ce îi neagă într-o anumită măsură empatia și imersiunea. Subiectul în sine are aceeași importanță ca permanenta conștientizare a procesului de creație cinematografică. Z32 nu numai propune cu succes o astfel de abordare – propunerea sa nu vine nicidecum gratuit, din pura voință a autorului. Conștientizarea reprezintă atât subiectul, cât și tema filmului. Un soldat israelian a fost părtaș la o misiune de răzbunare în timpul celei de-a doua Intifade. Misiunea a însemnat uciderea unor polițiști palestinieni nevinovați. Nu este neapărat un film-confesiune. Realizatorul Avi Mograbi încearcă să înțeleagă, cu ajutorul camerei, experiența soldatului, motivele din trecut care au dus la acele evenimente și starea de spirit a subiectului în prezent. Atât soldatul, cât și iubita lui au fețele în permanență acoperite. E interesat cum măștile adăugate digital devin mai umane pe măsură de filmul progresează, până în punctul în care încep să se confunde cu fețele lor reale. Este metoda regizorului de a sugera starea de confort pe care subiecții o au față de cameră, însă aceasta nu atinge niciodată un punct stabil. Prietena soldatului este singura care produce o exprimare

sentențioasă asupra faptelor, datorită felului profund uman, dar în același timp convențional, de a vedea lumea. Drama protagonistului este aceea de a dori să intre în această convenție. Însă pentru el normalitatea nu include, în cazul de față, sentimentul de remușcare, chiar dacă el e departe de a fi un sociopat. Motivele ne sunt poate date la început, în timp ce aflăm despre antrenamentul și activitatea trupelor de elită. În afară de interviurile în fața camerei, plasate în interioare domestice, regizorul și operatorul îl însoțesc pe soldat în revizitarea așa-zisului loc al crimei. Însăși disputa dacă fapta sa este sau nu o crimă, împreună cu nivelul de conștientizare al autorului acesteia, rămân parțial nerezolvate, ceea ce nu înseamnă că întreg procesul documentarist este lipsit de progresie. O a treia dimensiune a documentarului este reprezentată de prezența regizorului în fața camerei. Genericul se desfășoară la peste 20 de minute după începerea filmului, timp în care aflăm ideile incipiente ale realizatorului despre proiectul său în curs de desfășurare. Ulterior, folosind o tehnică pur brechtiană, regizorul cântă efectiv, acompaniat de instrumentiști, lamentând nu numai starea confuză a personajului său, ci și nesiguranța sa legată de filmul pe care noi îl urmărim.

Adrian Șerban

Staff says

A fost mult de muncă, dar sper că a ieșit totul bine. (Mircea)

A fost frumos. A fost mai bine decât mă așteptam, în ciuda faptului că au plecat trei-patru oameni din echipa de la ediția trecută. (Vio)

Având în vedere succesul pe care Astra Film Junior l-a înregistrat și în acest an, am putea afirma că acest festival reprezintă una dintre cele mai importante activități educaționale extrașcolare din România. Anul acesta au participat aproximativ 4.000 de elevi. (Maria)

Competiția România

Premiul **Astra Film** pentru imagine, oferit de Kodak (servicii profesionale în valoare de 3.000 de euro) – *Păcătoasa Teodora* (*Teodora, pêcheresse*, Anca Hirte, Franța-România, 2011)

Premiul pentru Cel mai bun film documentar, oferit de TVR (1.000 de euro) – *Crulic – Drumul spre dincolo* (Anca Damian, România-Polonia, 2011)

Competiția Europa

Premiul pentru Cel mai bun documentar produs în Europa

de Est, oferit de Municipalitatea Deventer din Olanda (1.000 de euro) – *Sat fără femei* (*Village without Women*, Srdjan Sarenac, Croația-Franța, 2010)

Premiul pentru Cel mai bun film documentar, oferit de Fundația Rațiu (2.000 de lire sterline) – *Check Check Poto* (Julia Varga, Franța, 2010)

Membrii juriilor: Emmanuel Chicon, Cristi Puiu, Ada Roseti și Michael Yorke (secțiunile Internațional și România); Galia Bador, Stéphane Breton, David MacDougall, Cristian Nițulescu și Michael Stewart (secțiunile Europa și Student).

continuare din pagina 17.....

ParagrAFF – ziarul Astra Film Festival Sibiu

Redactor-șef: Mihai FULGER; Redactori: Violeta NEAMȚU, Adrian ȘERBAN, Eliza ZDRU;
Tehnoredactor: Ioana MOLDOVEAN; Fotograf: Sebastian MARCOVICI

Ceremonia de premiere

Final de Festival

Andreea Esca
(„The One”)

Mirela Sandu (director de
promovare, Institutul Cultural
Român) și Stéphane Breton

Csilla Kató, director
de programe AFF

Dumitru Budrala, directorul AFF,
și Vasile Timiș (secretar de stat,
Ministerul Culturii și
Patrimoniului Național)

Cristi Puiu
și Stela Matic
(Primăria Sibiu)

Valeriu Ion Olaru (director general CNM
Astra) și Michael Stewart

Emmanuel Chicon

Martin Bottesch
(președintele Consiliului
Județean Sibiu)
și Galia Bador

David MacDougall, Ioana
Rațiu Răileanu (Fundația
Rațiu) și Julia Varga

Dieter Auner
(regizor, *Pe cărări
neumblate*)

Dikanda (Polonia)

